

XLIII OLIMPIADA WIEDZY TECHNICZNEJ

Zawody I stopnia (szkolne)

Rok szkolny 2016/2017

ZESTAW TESTÓW

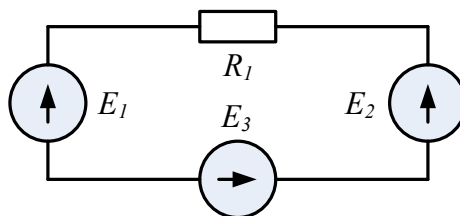
Organizatorem OWT jest Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT.
Olimpiada jest finansowana ze środków MEN.

WYJAŚNIENIE

Przed przystąpieniem do udzielania odpowiedzi przeczytaj uważnie poniższy tekst. Zestaw pytań obejmuje 21 zadań z zagadnień techniki. Odpowiedzi należy udzielać na załączonej **karcie odpowiedzi**. Tam, gdzie podane są propozycje odpowiedzi, należy zaznaczyć poprawną, stawiając krzyżyk w kolumnie oznaczonej literą odpowiadającą wybranej odpowiedzi. Z zadań od 16 do 21 należy wybrać trzy dowolne i wpisać odpowiedzi w postaci liczbowej pamiętając o dopisaniu jednostek, tam gdzie to konieczne. Należy stosować te jednostki, których użyto w zadaniu. Pełne rozwiązanie tych zadań należy dołączyć na osobnych kartkach.

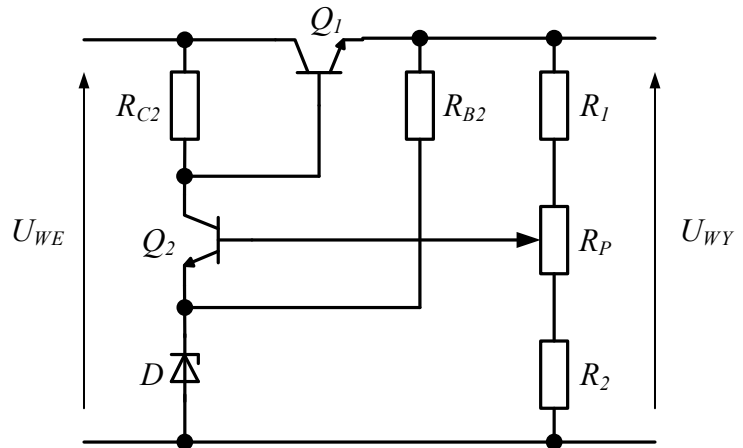
Czas rozwiązywania 90 minut.

1. Twórca powszechnie znanej metody hodowania monokryształów, w tym także krzemu stosowanego do produkcji elementów półprzewodnikowych to: a) Stanisław Bełżecki, b) William Shockley, c) Jan Czochralski, d) Walter Schottky.	2. Polska nazwa i jednostka konduktywności to: a) przewodność właściwa, simens/metr (S/m), b) oporność właściwa, omometr (Ωm), c) przewodność, simens (S), d) oporność, metr/simens (m/S).
3. Parametr jednotranzystorowego wzmacniacza napięciowego m.cz., który w układach wspólnego emitera oraz wspólnej bazy ma dużą wartość, a w układzie wspólnego kolektora jest nieco mniejszy od jedności to: a) rezystancja wejściowa, b) wzmocnienie prądowe, c) rezystancja wyjściowa, d) wzmocnienie napięciowe.	4. Do jakiego szeregu wartości należy, jaką ma rezystancję znamionową i tolerancję rezystor SMD opisany czterema cyframi 4753 ? a) 4753 Ω, E48, 2%, b) 47,53 kΩ, E96, 1%, c) 475 kΩ, E96, 1%, d) 4,75 MΩ, E48, 2%.
5. Jeżeli w obwodzie jak na rysunku $E_1 = 15$ V, $E_2 = E_3 = 10$ V, $R_1 = 5$ Ω, to energia elektryczna jest: a) pobierana przez źródła E_1 i E_3, oddawana ze źródła E_2 i tracona w rezystorze R_1, b) pobierana przez źródło E_1, oddawana ze źródeł E_2 i E_3 i rozpraszana w rezystorze R_1, c) pobierana przez źródła E_2 i E_3, oddawana ze źródeł E_1 i tracona w rezystorze R_1, d) pobierana przez rezystor R_1, oddawana ze źródeł E_2 i E_3 i rozpraszana przez źródło E_1.	
6. Absolutny stan nieważkości w rakiecie lecącej w stronę księżyca pojawi się, gdy: a) znajdzie się w przestrzeni, w której przyciąganie ziemskie i księżycowe zrównają się, b) osiągnie pierwszą prędkość kosmiczną, c) będzie poruszała się ze stałą prędkością, d) osiągnie ona drugą prędkość kosmiczną.	

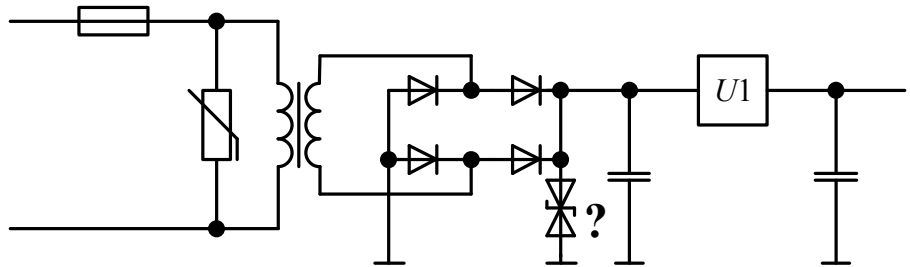
7. Schemat jakiego układu przedstawiono na rysunku i jaką rolę spełniają w tym układzie tranzystor Q_2 i dioda D ?

- a) równoległy stabilizator prądu, Q_2 - ogranicznik napięcia, D - źródło referencyjne,
- b) szeregowy stabilizator napięcia, Q_2 - wzmacniacz błędów, D - źródło napięcia odniesienia,
- c) szeregowy stabilizator prądu, Q_2 - wzmacniacz błędów, D - źródło prądu odniesienia,
- d) równoległy stabilizator napięcia, Q_2 - ogranicznik prądu, D - źródło referencyjne.

8. Jak nazywa się element oznaczony na schemacie pytajnikiem i jaką spełnia tu funkcję?

- a) odgromnik, ochrona nadnapięciowa,
- b) termistor CTR, ochrona przeciwzwarceniowa,
- c) warystor, ochrona przeciążeniowa,
- d) transil, ochrona przepięciowa.

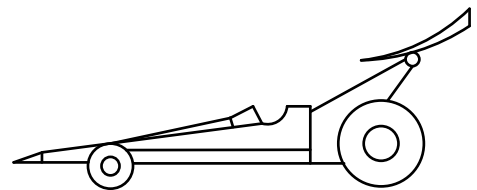

9. Dekadowy podział częstotliwości radiowych wg ITU (International Telecommunications Union) dzieli całe pasmo radiowe od 3 kHz do 3 THz na zakresy fal radiowych od najniższego do najwyższego, które kolejno zapisuje się skrótami:

- a) LF, VLF, MF, UHF, SHF, VHF, EHF, SHF, THF,
- b) LF, VLF, MF, HF, VHF, SHF, UHF, THF, EHF,
- c) VLF, LF, MF, HF, VHF, UHF, SHF, EHF, THF,
- d) VLF, LF, HF, MF, VHF, UHF, SHF, THF, EHF.

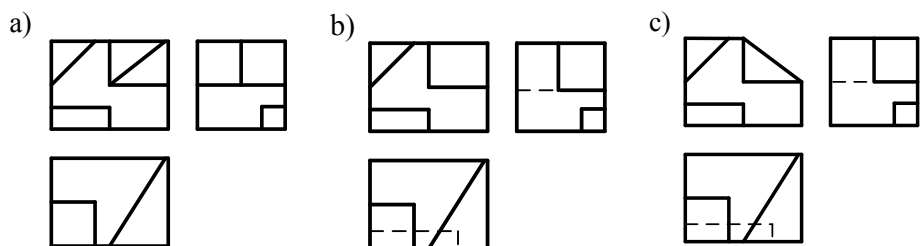
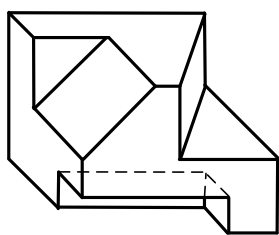
10. Skrzydło w bolidach Formuły 1 ma za zadanie:

- a) zmniejszyć opór aerodynamiczny,
- b) zmniejszyć siłę tarcia kół o powierzchnię, dzięki czemu zmniejsza się zużycie paliwa,
- c) polepszyć resorowanie pojazdu,
- d) zwiększyć przyczepność kół do powierzchni jezdni.

11. Który z przedstawionych wariantów rzutów prostokątnych bryły jest prawidłowy?

- a) rysunek a,   b) rysunek b,   c) rysunek c,   d) żaden.

12. Konstantan to stop:

- a) Zn i Al,
- b) Cu i Ni,
- c) Cu i Al,
- d) Sn i Cu.

13. Silnik Diesla zasysa do cylindra i spręża:

- a) olej napędowy,
- b) powietrze,
- c) mieszanekę oleju i powietrza,
- d) etylinę.

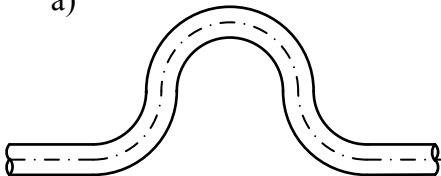
14. Który parametr stosuje się do opisu właściwości paliw silnikowych?

- a) wartość opałowa,
- b) temperatura krystalizacji,
- c) odporność na detonację,
- d) do opisu właściwości paliw stosuje się wszystkie wyżej wymienione parametry.

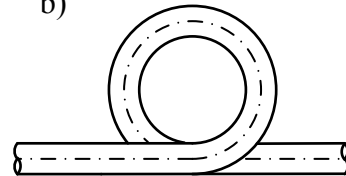
15. Celem stosowania w rurociągach elementów elastycznych, przedstawionych na rysunku, tzw. kompensatorów jest:

- a) uniknięcie zniszczenia rurociągu na skutek rozszerzania się i kurczenia materiału z jakiego zrobiono rurę.
- b) omijanie przeszkód terenowych,
- c) zmniejszenie ciśnienia czynnika w rurociągu,
- d) zmniejszenie prędkości przepływu czynnika w rurociągu.

a)

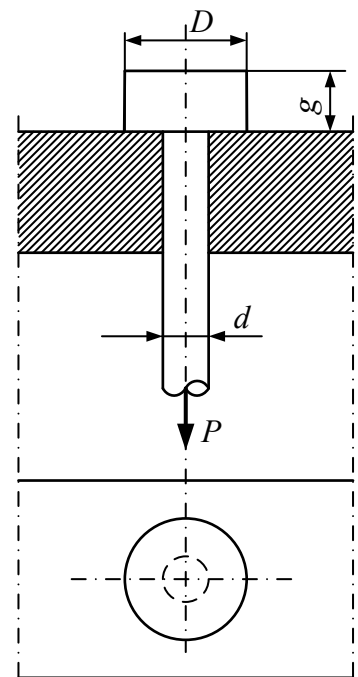

b)

16. Sworzeń rozciągany jest siłą osiową $P = 600$ kN.

Obliczyć średnicę sworznia d oraz minimalne wymiary jego łba D i g , jeżeli naprężenia dopuszczalne wynoszą:
na rozciąganie $k_r = 120$ MPa,
na ścinanie $k_t = 84$ MPa,
na docisk na powierzchni oparcia $k_d = 240$ MPa.

17. Kompresor zasysa $V_1 = 30$ m³ powietrza o ciśnieniu

$p_{abs1} = 10^5$ Pa i temperaturze

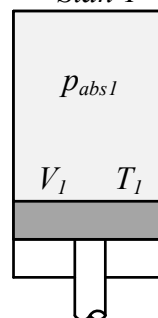
$t_1 = 15$ °C i zagęszcza je do objętości

$V_2 = 3,5$ m³ i temperatury

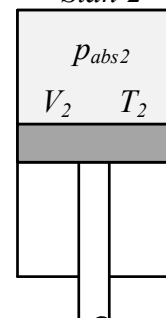
$t_2 = 150$ °C.

Jakie będzie ciśnienie p_{abs2} po sprężeniu?

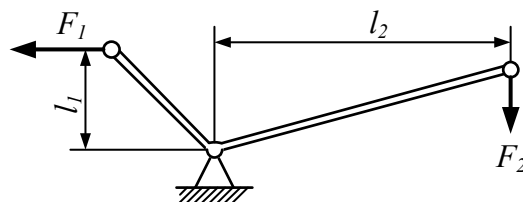
Stan 1

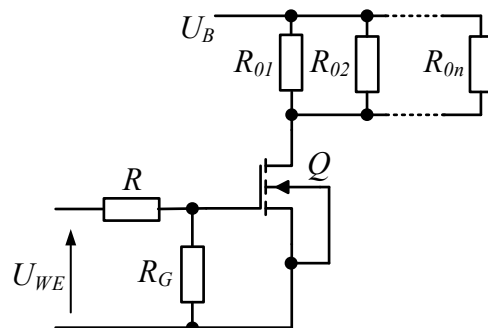
Stan 2

18. Rysunek przedstawia dźwignię kątową (ramiona nie leżą na jednej prostej). Jaką siłą F_2 należy obciążyć dźwignię, żeby uzyskać stan równowagi, jeżeli $F_1 = 50 \text{ N}$, $l_1 = 0,2 \text{ m}$, $l_2 = 0,5 \text{ m}$?

19. Tranzystor unipolarny Q typu BUZ11 (*N-Channel Power MOSFET*, $U_{DSmax} = 50 \text{ V}$, $I_{Dmax} = 30 \text{ A}$, $P_D = 75 \text{ W}$, obudowa T0-220) zastosowano w układzie załączającym grzałki. Tranzystor nie jest wyposażony w radiator. Z tego powodu obudowa tego tranzystora w czasie 1 s jest w stanie oddać do otoczenia tylko 1 J energii, rezystancja dynamiczna dren-źródło po załączeniu tranzystora jest stała i ma wartość $r_{DS} = R_{DS(ON)} = 40 \text{ m}\Omega$.

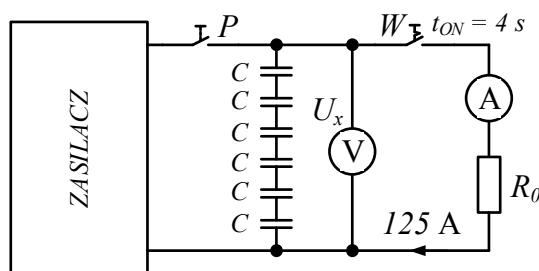
Znamionowe napięcie grzałki $U_{ZR0} = 24 \text{ V}$,

znamionowa rezystancja grzałki $R0 = 19,2 \Omega$.

Napięcie zasilające układ $U_B = 24 \text{ V}$.

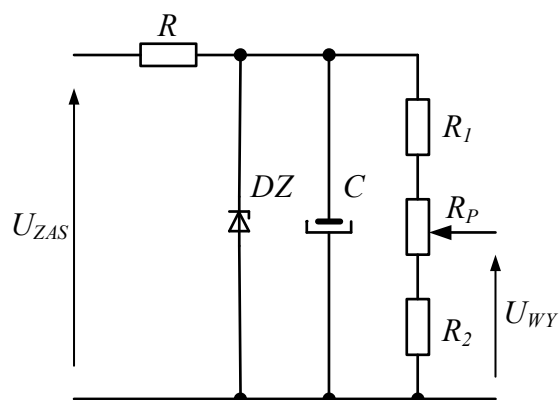
Ile grzałek połączonych równolegle można załączyć tym tranzystorem, bez obawy uszkodzenia go?

20. Źródło napięcia składające się z pakietu sześciu połączonych jak na rysunku superkondensatorów, każdy o pojemności $C = 3000 \text{ F}$ i napięciu znamionowym $2,7 \text{ V}$, naładowano do napięcia znamionowego $U_0 = 15 \text{ V}$ (P - zwarty, W - rozwarty), a następnie odłączono od zasilacza (P - rozwarty). Do tak przygotowanego pakietu dołączono odbiornik (W - zwarty, P - rozwarty), który obciąża to źródło stałym prądem $I = 125 \text{ A}$.

Jaką wartość napięcia U_x wskaże idealny woltomierz V , jeżeli odbiornik odłączono po czasie $t_{ON} = 4 \text{ s}$ (W - rozwarty, P - rozwarty)?

21. Stabilizator parametryczny przedstawiony na rysunku jest zasilany napięciem $U_{zas} = 12 \text{ V}$. W układzie zastosowano diodę Zenera o parametrach $U_{Z0} = 10 \text{ V}$, $P_Z = 250 \text{ mW}$, $r_Z = 0 \Omega$. Do regulacji napięcia wyjściowego U_{WY} zastosowano potencjometr R_P o rezystancji $10 \text{ k}\Omega$.

Obliczyć wartości rezystorów R_1 i R_2 tak, żeby pełny zakres zmian rezystancji potencjometru R_P umożliwił zmianę napięcia wyjściowego od $U_{WYmin} = 1 \text{ V}$ do $U_{WYmax} = 6 \text{ V}$.